

החליל פרק חמישי סוכה

גדר.

עין משפט גדר מצוה

יז א מ"י פ"א מהלכות כלי
המקדש ט"ו

מוסף רש"י

אפילו כרבנן. והאי און
צין, לאו דיעשה פסוקים כל
כך אלא שלא יתעורר ביימיהם
יומר ממנו (ערוכי י).
ולאפוקי מדרבי יוחנן.
דלמר גבי ר"ה שעת
תשע תקיעות שלש על
מלכות ושלש של זכויות
ושלש של שפיות בתשע
שעות ששה שעה צ"ח
כל אחת ואחת י"א (שם).
ולא כלום משמע כלל
לא יפסקו (שם). תשע
תקיעות. מרובות נמי
קאמר (ד"ה טז). דלא
חש לקימחא. למה חסא
טוקין. אם מטיח אס פסולת
(שם ט"ז). למעט אסא
טוקין ומולא מטיח. כלומר
לדעורו (בימות טוב).

רבינו הגאון (המשך)

מתי"ר אליעזר בן יעקב,
ואשמעינן נמי דר' אחא
בר חיננא. ונדרחו דבדו ר'
יורא. ופירק רבא אליבא
דרבי אחא ואמר, לפי שאין
תוקעין על מילוי המים
בשבת. פ"י שאין מילוי
המים בשבת. (דתינא)
[נתקן כמעשהו בחול כו'
אלא שהיה מלא מערב
שבת חבתי של זה שאינה
מקדושת מן השילוח.
בשבת, אין שם תקיעה
על מילוי המים, ולא על
שער [התקין]. ולא על
השער התחתון (כו') [נהי]
ש"ן. ורשת אחרני
להבטיל ולהבדיל בין קדש
לחול. וכיון דבדלתי הני
ט"ו. ונשתיירו כ"א דבכל
יום, וגי' דלגבי מכות, וגי'
למוספי שבת, וגי' למוספי
יום טוב הרי מ"ב, ובצירי
לנו טובא, לפיכך לא
היה [שבת] שבתוך החג
דהא לא משתכח בה מ"ח.
ומקשינן וכו' וליתני ראש
השנה שחל להיות בשבת,
דאיכא ג' מוספין. של
ראש השנה ושל שבת
ושל ראש חודש אדרין
כ"ז תקיעות. ג' לפתיחת
שערים וגי' לתמיד של
שחר וגי' לתמיד של
ערב, ומ"ח, ואי
איכא לדר' אחא ליתני
ראש השנה שחל בשבת
היו שם מ"ח. ופוקינן
איצטרך ליה ליתני ערב
שבת שבתוך החג היו
שם מ"ח. לאשמעינן ג'
לגבי מכות כ"י אליעזר.
ואמרין א' הכי ליתני
הא הוא, ליתני ערב שבת
שבתוך החג לאשמעינן
ג' לגבי מכות ומתניתין
ר' אליעזר בן יעקב היא,
וליתני ראש השנה שחל
בשבת לאשמעינן הא דר'
אחא בר חיננא. ורדיחין
אין הכי נמי, מיהו תנא
דחא ושיר אחרית. מאי
שירי דחא שירי, שירי
ערב הפסח נמי אית ביה
מ"ח תקיעות. כ"א שבכל
שבת ששלוש בחות, וכל
שש ששש פסחים קורין
את הלל, ותוקעין ומריעין
ותוקעין. ואם גמרו את
הלל שובין אותו, ואם
שנו ועדיין לא נשלמה
שחיטת פסחים של כל
כה, מושלין את [ה]הלל,
נמצאו שתוקעין על כל כה
ט' תקיעות, כ"ז כחות כ"ז

מהו דתימא אפילו כרבנן. ואין צין דקאמר שלא יפסק צין זה
לזה הפסקה מרובה כדי לגמור שלשמן כדרכי אצוה דלמר
בשליה ראש השנה (דף לז: וס) שהה כדי לגמור את כולה חזר
לראש ולאפוקי מדרכי יוחנן דלמר שמע תשע תקיעות בתשע שעות
ציוס יאל דשהה כדי לגמור את כולן
אינו חזר לראש קמ"ל דוקא לרבי יהודה
קאמר רב כהנה משום דתקיעה
ותרועה ותקיעה כולה אחת היא
ואפילו הפסקה מועטת פחות מכדי
לגמור שלשמן לא יפסק אלא כדי
נשימה דהפסקה צריך כדאמר בשליה
ר"ה (סז) ותקעתם תרועה תקיעה
צפני עלמה ותרועה צפ"ע אצל
לרבנן לא חישינן אי מפסיק טובא
והשחא לעיני תקיעות לא נפקא לן
מיניה מידי לרבי יהודה צפולגתא
דר' אבהו ור' יוחנן וגי' פליגי אליבא
דרבנן ולענין מיילי טובא צבלל
וצמגילה וצק"ש וצתפלה:

שייך ערב הפסח. שיש צשיטת
הפסח עשרים ושבע
תקיעות שהפסח נשחט בשלש כמות
כת אחר כת דמתן צתמיד נשחט
(פסחים דף סז). וכל כת קוראה את
הלל שלש פעמים שהיו פסחיהן מרובין
(ה) והס פעמים הלל צשיטתן ולא היו
מספיקין לשחוט פסחיהם כל כת וכת
עד שיקראוהו ג' פעמים ואף על גב
דמתן ואף על פי שלא שלשו מימיהן
היינו לא גמרו פעם שלישית אצל
מיהו אין כת שלא היתה גומרתו שמי
פעמים ומתחלת צו פעם שלישית ואין
חסר מן התקיעות כלום צבתחלת
קריאה תוקעין וצכל קריאה שלש
תקיעות כן פירש צקונטרס ואין
הלשון משמע כן דמתן התם קראו
את ההלל אס גמרו שנו ואס שנו
שלשו אף על פי שלא שלשו מימיהן
משמע שאפילו כת ראשונה לא התחילה
פעם שלישית מעולם ועוד משמע
צבראשי פרקים היו תוקעין כדאשחזקו
צסוף מסכת תמיד גבי שיר של תמיד
דצרו הלויס צשיר הגיעו לפרק תקעו
והשתחוו העם על כל פרק תקיעה
ועל כל תקיעה השתחוואה ושי פרקים
יש צבלל מדר' יהודה דלמר מימיהם
של כת שלישית לא הגיעה לומר
אהבתי משמע דצבתי הוא תחילת
הפרק והודו נמי תחילת הפרק
כדלמרין פירק לוצב הגול (לעיל דף
לח: וס) מכלאן שמצוה לענות צבראשי
פרקים והס היו תוקעין צבתחלת
א

ההלל שלש תקיעות כמתן פרק תמיד נשחט (פסחים דף סז).
נעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו וכן לכל פרק ופרק
נמצא להלל אחד תשע תקיעות וכן לכל כת וכת ואין לך כת
שלא היתה גומרת הלל אחד לרבנן נמצא לשלשה כמות שלשה
הללות וזהו כ"ז תקיעות אפילו כשלא היו שונות את ההלל כלל
וכשהיו שונות נפשי תקיעות טובא אלא הני דפסיקי ליה קאמר
דשייר והא דמתן אין מוסיפין על מ"ח הוה מצי לאקשוי וזמנין
דמוסיפין כגון היכא דשונות את ההלל אצל צללו הכי פרכינן
עלה מערב הפסח שחל להיות צצבת דנפשי לרבי יהודה ולרבנן
ומשני כיון דליתיה בכל שנה לא קא חשיב ומה שפירש צקונטרס
שהכת קוראה את הלל לא היתה הכת קוראה אלא הלויס קוראים
וכן איתא צצוספתא דפסחים הלויס היו עומדים על דוכן ואומרים
את ההלל צשיר א' גמרו שנו ואס שנו שלשו ואע"פ שלא שלשו
מימיהם א"ר יהודה מימיהם של כת שלישית לא הגיעה לומר
אהבתי כלומר לא הגיעו הלויס לומר אהבתי צשיטת פסחיהן:

מהו דתימא אפילו כרבנן ולאפוקי מדרכי
יוחנן דאמר ^השמע תשע תקיעות בתשע
שעות ביום יצא קמ"ל ואימא הכי נמי אם כן
מאי ולא כלום: ע"ש שבתוך החג כו':
ואילו למעלה עשירית לא קתני מתניתין מני
רבי אליעזר בן יעקב היא דתינא שלש
למעלה עשירית ר' אליעזר בן יעקב אומר
^אשלש על גבי המזבח האומר למעלה
עשירית אינו אומר ע"ג המזבח והאומר ע"ג
המזבח אינו אומר למעלה עשירית מ"מ דר'
אליעזר בן יעקב כיון דתקע לפתיחת
שערים למעלה עשירית למה לי דתקע האי
לאו שער הוא הלכך ע"ג המזבח עדיף
ורבנן סברי כיון דתקע למילוי המים ע"ג
המזבח למה לי הלכך למעלה העשירית
עדיף כי אחא ר' אחא בר חיננא מדרומא
אייתי מתניתא בידיה ^יובני אהרן הכהנים
יתקעו בחצוצרות שאין ת"ל יתקעו שכבר
נאמר ^בותקעתם בחצוצרות על עולותיכם
ועל זבחי שלמיכם ומה ת"ל יתקעו הכל
לפי המוספין תוקעין הוא הני לה והוא אמר
לה לומר שתוקעין על כל מוסף ומוסף
תנן ע"ש שבתוך החג היו שם מ"ח ואם
איתא ליתני שבת שבתוך החג משכחת
לה חמשינן וחד א"ר יורא לפי שאין תוקעין
הא דחא חש לקימחא חדא דרבכל יום תנן
ועוד אי נמי כהרדי נינהו ליתני שבת
שבתוך החג היו שם ארבעים ושמונה
דשמעת מינה תרתי שמעת מינה דרבי
אליעזר בן יעקב ושמעת מינה דר' אחא
בר חיננא אלא אמר רבא ^אלפי שאין
תוקעין למילוי מים בשבת דבצירי טובא
וליתני נמי ר"ה שחל להיות בשבת דהא
איכא תלתא מוספין מוסף דר"ה מוסף דר"ח
מוסף דשבת ע"ש שבתוך החג איצטרך
ליה לאשמעינן כדרבי אליעזר בן יעקב
אמו מי קאמר ליתני הא ולא ליתני
הא ליתני הא וליתני הא ^אתנא ושייר
מאי שייר דהאי שייר שירי ערב הפסח

א
ההלל שלש תקיעות כמתן פרק תמיד נשחט (פסחים דף סז).
נעלו דלתות העזרה תקעו והריעו ותקעו וכן לכל פרק ופרק
נמצא להלל אחד תשע תקיעות וכן לכל כת וכת ואין לך כת
שלא היתה גומרת הלל אחד לרבנן נמצא לשלשה כמות שלשה
הללות וזהו כ"ז תקיעות אפילו כשלא היו שונות את ההלל כלל
וכשהיו שונות נפשי תקיעות טובא אלא הני דפסיקי ליה קאמר
דשייר והא דמתן אין מוסיפין על מ"ח הוה מצי לאקשוי וזמנין
דמוסיפין כגון היכא דשונות את ההלל אצל צללו הכי פרכינן
עלה מערב הפסח שחל להיות צצבת דנפשי לרבי יהודה ולרבנן
ומשני כיון דליתיה בכל שנה לא קא חשיב ומה שפירש צקונטרס
שהכת קוראה את הלל לא היתה הכת קוראה אלא הלויס קוראים
וכן איתא צצוספתא דפסחים הלויס היו עומדים על דוכן ואומרים
את ההלל צשיר א' גמרו שנו ואס שנו שלשו ואע"פ שלא שלשו
מימיהם א"ר יהודה מימיהם של כת שלישית לא הגיעה לומר
אהבתי כלומר לא הגיעו הלויס לומר אהבתי צשיטת פסחיהן:

מהו דתימא רבנן היא. ויכול להפסיק צינתיס הפסקה מועטת
ומאי אין צין דקאמר שלא ימתין המנהג מרובה לאפוקי מדרכי
יוחנן: **השע תקיעות.** האמורות צראש השנה מן המורה שלש
למלכות תקיעה תרועה תקיעה ושלש לזכויות ושלש לשפיות
כדלמרין צראש השנה (דף לז:). והאי
דעבדינן טפי משום ספיקא דתרועה
הוא דלא ידעינן אי גנוחי הוא אי ילוני
הוא: ולא כלום. משמע דאפילו
הפסקה מועטת ליתא: אינו אומר על
גבי מזבח. שהיו תוקעין לגבי המזבח:
ה"ג לגבי המזבח למה לי דתקע הא
תקע ליה למילוי המים. כל תקיעות
הללו של שער העליון והמתחון ושער
המים משום מילוי המים הוא הלכך
לערבה למה לי תקיעה הא כל הני
תקיעות דמוספין) צחא איני אלא משום
ושאצתם שנים צששון הלכך הואיל
וגמריי חסבין התקיעות צחא שנים
עשר למעלה העשירית עדיף למיעבד
דמוכחא מילתא שהן משום מילוי המים
שמוקע לכוון על דצר המילוי כסדר
ומעלה עשירית משום דמוקוס מסייס
צעלמא הוא לידע היכן תוקעין אותם.
ואני שמעתי שלש לגבי מזבח כשמוליקין
את המים למזבח וה"ג לגבי מזבח
למה לי דתקע הא תקע ליה צשעת
נסוך המים ט' לתמיד של שחר
צשעת נסכים היו שאין אומרים שיר
אלא על היין וקשיא לי א"כ נפישן
לכו תקיעות דהא איכא הני דמתן
גבי זקיפת ערבה או שמא זקיפת
ערבה צנת שמוליקין אלא למזבח
היא: שאין ס"ל יתקעו. הלל וצני
אחני צצחצורות: הכל לפי המוספין
תוקעין. מפרש ואזיל לה: הוא הני
לה. רבי אחא דתני לה הוא אמר לה:
לומר שתוקעין כו'. הוא היה מפרש
לה דמאי הכל לפי המוספין דקאמרין
שתוקעין על כל מוסף ומוסף יוס שיש
צו שתי קדושות כגון צצת ויוס טוב
וצריך שני מוספין תוקעין לכל מוסף
שאווריס למוסף צצת שיר של צצת
ותוקעין תשע תקיעות לשלשה פרקים
ולמוסף יו"ט שיר של יוס טוב ותוקעין
ט' תקיעות: ואס איסא. דתוקעין
על כל מוסף ליתני צצת צצבתוך החג:
שאין תוקעין לפתיחת שערים צצצת.
צצצניה לנלוה תקיעות של קרבן
דכתיבי צצרקא ותקעתם צצחצורות
על עולותיכם אצל הני קסימנא נינהו
שישמעו ויצאו למעמדס ולדוכנס ולא
דחו צצת הלכך דהר היו להו מ"ח:

מאן הא. דתריין הכי: דלא חש לקימחא. טוקין ומולא סובין ואינו
חושש כלומר מרצה דברים שאינם: חדא דמטי' טן צכל יוס.
היו שם אחת ועשרים ומני פתיחת שערים צצדייהו ואס אינס
צצצת נמצא שפוחתין מאחת ועשרים: ועוד אי נמי כי דדי
נינהו. כלומר אפי' לצדדין שאין תוקעין לפתיחת שערים צצצת
והו להו נמי צצצת צצבתוך החג מ"ח כהוון ארבעים ושמונה
צע"ש צצבתוך החג ליתני צצת צצבתוך החג דהא הוה ליה למיתני
ולמיצבק ע"ש: דהא שמעינן מינה תרסי שמעת מינה דרבי אליעזר
צן יעקב. דאין תוקעין למעלה העשירית אלא על גבי המזבח
כדקאמר לכו ואזיל ושמעינן מיניה דרבי אחא דתוקעין על כל
מוסף דאזיל שלשה להצדיל וגי' להצטיל אשמעינן צצצרא ואמאי
צצקא ותנא ע"ש ולא אשמעינן מילתא חדמא אלא דרבי אליעזר
צן יעקב צחודה: לפי שאין תוקעין למילוי המים צצצת. צצצת
נחמללו מערב צצת דמתן צצרק לוצב וערבה (לעיל דף לח:). אלא
שהיה ממלא מערב צצת: וצצרי להו טובא. כל הנוספות צחא
דשער עליון ותחתון ושער המים ולגבי מזבח וצצרי להו נמי
להצצטיל ולהצדיל דערב צצת ואיכא טובא: וליתני ר"ה כו'. לרבי
אחא מוצינן אס איתא דתוקעין לכל מוסף ליתני ר"ה שחל
להיות צצצת היו שם מ"ח כ"א שבכל יום וכ"ו של שלשה מוספין: דרבי
אליעזר צן יעקב. דמני להו ולא חשיב דלמעלה העשירית:

(א) [תוספתא ר"ה פ"ב
היי"ץ ערכין י. ר"ה לז:
(ב) [תוספתא פ"ד ה"א],
(ג) [תנן ט"ז, ד, ט, פסחים]
פד. יומא מו. יבמות מנ.].
(ד) [תענית יג. די. יבמות
כא: עג. פד: מנחות
מא. קדושין טו. מ. טז
לח: סוטה טו. צ"ק י.
טו. מג: סב: מכות כ"א:].
(ו) צ"ל דמוספין. רש"י,
(ז) [לעיל מה,].

תורה אור השלם

1. וביני אהרן הכהנים
יתקעו בחצוצרות והיו
לכם לזקקת עולם
לדרתיכם: במדבר י ח
2. וביום שמתקתם
הבמזעדיכם ובראשי
החגים ובעת
החצוצרות על עולותיכם
ועל זבחי שלמיכם והיו
לכם לזקרון לפני
אלהיכם: אני ה'
אלהיכם: במדבר י י

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה שיר וכו'
פסחים מרובים והיו
טעוים:

רבינו הגאון

ואילו (אמרן) ולא
כלום. הוה אמרין לאפוקי
מדרכי יוחנן דאמר שבע
ט' תקיעות בטי' שעות
יצא, בא רב כהנא לומר
שאם ריחף הרבה בימים
לא יצא. לפיכך פירש ולא
כלום. להודיע דהכי כפירא
ליה וכלוהו חדא חשיבין,
כו' בתנא. ומתני' ערב
שבת שבתוך החג היו שם
מ"ח. מתני' ר' אליעזר בן
יעקב היא, מולא (אומר)
[אמרין] למעלה העשירית,
[דנתיא] ר' אליעזר בן
יעקב אומר ג' לגבי
מזבח כו'. פ"י המצריך
ג' למעלה העשירית, אינו
מצריך כלום לגבי מזבח,
המצריך ג' לגבי מזבח
הוא ר' אליעזר בן יעקב,
אינו מצריך כלום למעלה
העשירית. כי אחא רב
אחא בר חיננא מדרומא,
אחא ואייתי מתניתא בידיה
דקתני בה הכל לפי
המוספין. ופירשה הוא
בעצמו, שתוקעין על כל
מוסף ומוסף [ט] תקיעות
בפני עצמן, ומקשינן עליה
והא שבת שבתוך החג,
דאיכא מוסף דחג ומוסף
דשבת, וצ"ג דמולת מן
מ"ח ג' להבטיל העם
מן המלכא (כו') [וגין]
להבדיל בין קודש לחול
שאין תוקעין בתן בשבת,
ונשתיירו מ"ב, וטי' למוסף
של שבת הרי נ"א, ליתני
במתני' שבת שבתוך החג
היו שם מ"ח. ופוקינן
ויפריך ר' יורא, אין תוקעין
על פתיחת שערים בשבת,
הרי ט' פ"י ג' להבטיל
ג' להבדיל ג' לפתיחת
שערים, אפיק הללו עייל
של מוסף של שבת,
מכל מקום מ"ח הויין.
ובא רבא ואמר מאן האי
דלא חישב לקמחיה, שלא
שימש כל צרכו ולא ידע
שמורה זו, ואתי פרוקי
לן. לא חזי דמתני' בכל
יום תנן, ואפי' בשבת.
ועוד טוף טוף כי מדלית
ג' להבטיל את העם וגי'
להבדיל בין קודש לחול
שערים, ועיילת ט' למוסף
של שבת, הויין להו מ"ח,